

Penzijný strop podľa počtu detí

[Pravda; 235/2018; 12/10/2018; s.: 1,6,7; Soňa Pacherová, Branislav Toma ; Zaradenie: Titulná strana]

Soňa Pacherová, Branislav Toma

Penzijný strop navrhovaný v ústave ide do finále. Základná hranica veku pre odchod do dôchodku je jasná, 64 rokov, s veľkou pravdepodobnosťou, že parlament sa na nej zhodne na októbrovej schôdzi aj ústavnou väčšinou. O prípadnom nižšom strope pre matky, či výnimočne aj otcov vychovávajúcich detí, sa však stále diskutuje.

Podľa informácií, ktoré získala Pravda, sa už aktuálne rodí politická dohoda na tom, že ústava nárok na skorší odchod do penzie z dôvodu rodičovstva zadeklaruje iba všeobecne. A samotné podmienky, aké dieťa sa vlastne bude považovať za "vychované", či komu a aká bude patriť úľava, budú iba predmetom bežného zákona. Ten by sa potom dal v budúcnosti ľahšie meniť, v súlade s vývojom verejných financií. "Trvám na tom, aby ústavný zákon o dôchodkovom strope obsahoval klauzulu o skoršom odchode na odpočinok za rodičovstvo a výchovu detí - nie za materstvo a rodenie detí," zdôraznil včera pre Pravdu minister práce Ján Richter (Smer). "Samotný mechanizmus skracovania veku odchodu do dôchodku by sa podľa mňa mal riešiť obyčajným - nie ústavným zákonom," dodal minister. Podľa neho však výsledná podoba dôchodkového stropu bude závisieť predovšetkým od konsenzu parlamentných strán. Vekové úľavy za materstvo by preto nemuseli byť napevno ústavne dané, mohli by sa v parlamente prostou väčšinou upravovať podľa potreby. Otázne je, či sa s tým uspokojia odborári, ktorí chcú svoju zásadnú požiadavku ústavného zakotvenia penzijného stropu presadiť prípadne aj cez referendum. "Musíme si novú situáciu najprv vyhodnotiť. Nevieme, ako sa dohadujú politici - no vieme, že v politike treba robiť aj kompromisy. My zatiaľ žiadame spustiť pol roka za každé dieťa až do troch. A zakotviť to aj ústavne," reagoval včera člen predsedníctva Odborového zväzu KOVO Jozef Balica.

"Pevne verím, že dôjde k dohode a strop referendum nebude treba riešiť," nadviazal poslanec Erik Tomáš (Smer), jeden zo spoluautorov návrhu ústavného zákona. K novému pohľadu na jeho obsah sa vyjadriť nechcel. "Môžem len potvrdiť, že rokovania s opozíciou napredujú," povedal a dodal, že podľa jeho informácií chystá šéf Smeru Robert Fico možno už nadnes tlačovku, kde sa verejnosť dozvie podrobnosti. Ani rozsah zníženia vekovej hranice, aké si nateraz predstavuje jeho strana, Tomáš nešpecifikoval. V minulosti však Smer hovoril o skrátaní o rok za jedno vychované dieťa a o dva za dve a viac detí. Legislatívny návrh ústavného zákona o penzijnom strope z dielne Smeru, ktorý poslanci v septembri posunuli do druhého čítania, zatiaľ iba ohraničuje vek odchodu 64 rokmi. A zároveň rámcovo uvádza, že každý, kto vychoval dieťa, má mať právo na primerané zníženie penzijného veku "za účelom podpory rodiny a materstva zo strany štátu". Fico však pred prvým čítaním avizoval, že stanovenie konkrétnych vekových hraníc pre matky bude predmetom diskusie pri ďalších čítaniach a do zákona sa dodatočne doplní cez pozmeňovacie návrhy. Najnovší vývoj teda ukazuje, že ambíciou Smeru bude ústavnou formou presadiť ústavný zákon len v intenciách z prvého čítania.

Hľadajú sa hlasy opozície

Aktuálne sa do penzie ide tento rok vo veku 62 rokov a 139 dní. Priemerný muž na Slovensku sa dožíva zhruba 70 rokov a žena približne 80 rokov. "Sme za to, aby za každé vychované

dieťa išiel z dôchodkového veku rok dolu," povedal včera poslanec opozičnej Sme rodina Peter Pčolinský. Spresnil, že jeho strana by nebola proti, ak by sa táto zásada aj exaktne dostala do ústavy. "Všetko však závisí od očakávanej ďalšej diskusie na túto tému. Nepôjdeme do podpory čohokoľvek, aj s ohľadom na verejné financie," doplnil Pčolinský. Hlasovať za ústavný zákon v akejkol'vek podobe nemieni opozičné OĽaNO. "Nepodporíme ho. Od začiatku sme mali jedinú podmienku - za každé dieťa, ktoré má skončenú aspoň učňovku, rok dolu. Potom sa však začalo hovoriť, že len pol roka dolu a iba do troch detí. Neviem, prečo by matka, ktorá poctivo vychovala šesť detí, mala byť ukrátená. Naopak, za osem nevychovaných detí by som nedal žiadnu úľavu... V každom prípade, Smer s nami vôbec nerokoval, zrejme nás na presadenie stropu nepotrebuje," reagoval líder hnutia Igor Matovič. Faktom však je, že ekonómovia upozorňujú, že príliš nízky dôchodkový strop by pri starnutí obyvateľstva v budúcnosti zruinoval verejné financie. Ako "populistický" zákon od počiatku odmieta SaS Richarda Sulíka. Návrh ústavného zákona z dielne poslancov Smeru, ktorým sa má zaviesť dôchodkový strop, parlament v polovici septembra posunul do druhého čítania. Postavilo sa zaň 93 poslancov, 29 bolo proti a 19 sa hlasovania držalo. Okrem časti opozície ho podporili aj niektorí poslanci koalícieho Mostu-Híd, ktorý pôvodne zastropovanie odmietal.

Koalícia nie je jednotná

"Naše stanovisko sa nemení, sme proti tomu, aby sa penzijný strop riešil ústavne, nepoznám inú krajinu na svete, kde to tak je. Ak sa už náš poslanec Andrej Hrnčiar vyjadril verejne, a niekoľkí ďalší neverejne, že sa pomýlili a nabudúce zahlasujú proti, chcem im veriť," zhodnotil včera podpredseda Mostu-Híd a štátny tajomník ministerstva práce Ivan Švejna. Pri plnej účasti poslancov koalície, strany Sme rodina, kotlebovcov a nezávislých by sa však ústavná väčšina 90 zákonodarcov opäť poskladala aj bez bugárovcov. Zavedenie stropu je podľa jeho zástancov potrebné, keďže na Slovensku ľudia majú jeden z najdlhších týždenných pracovných časov v EÚ, najviac pracujú y nočných zmenách, cez víkendy a sviatky, a dožívajú sa omnoho kratšieho veku v plnom zdraví ako ich rovesníci vo vyspelých krajinách. Sociálna poisťovňa je pritom podľa Fica v dobrej finančnej kondícii a prvé náklady súvisiace so zastropovaním dôchodkového veku prídu až po roku 2035 až 2036. Podľa stanovísk odborných organizácií vrátane Kancelárie Rady pre rozpočtovú zodpovednosť či najnovšie aj NBS, však zavedenie stropu zníži životnú úroveň aj sumy dôchodkov. Vplyvom zvýšenia počtu dôchodcov a nižšej výkonnosti ekonomiky by bolo potrebné nájsť na vykrytie vyšších penzijných výdavkov dodatočné príjmy. Negatívny efekt na výšku dôchodkov priznáva aj doložka vplyvov k návrhu schvaľovaného ústavného zákona. Na druhej strane v prípade, že neklesne súčasná zamestnanosť a na Slovensko budú naďalej prichádzať cudzinci, a tí sa tu trvale usadia, dôchodkový systém by sa stabilizoval. Pri zachovaní súčasnej zamestnanosti by nebol dokonca potrebný ani II. pilier.

V minulosti stačilo na penziu aj 54 rokov

Ešte za socializmu odchádzali matky na odpočinok skôr. Kým muži pracovali obvykle do šesťdesiatky, bezdetné ženy o štyri roky menej. Za každé narodené dieťa sa odpúšťal ďalší rok. S dvoma deťmi tak nárok na starobný dôchodok vznikol ženám v 54 rokoch. Zjednocovať odchodový vek žien a mužov sa začal v roku 2004, na základe veľkej penzijnej reformy Ľudovíta Kaníka, ministra práce za Dzurindovej vlády. Mužom sa vtedy odchodový vek zvýšil na 62 rokov a ženám sa podľa počtu detí k pôvodnej vekovej hranici postupne každoročne pridávali ďalšie mesiace. K úplnému odstráneniu vekového rozdielu medzi mužmi a ženami

doteraz nedošlo, malo by sa tak stať až v roku 2024. Žien, ktorých sa ešte týka tento "dobeh", sa, naopak, netýka ani "penzijný automat", na základe ktorého sa od roku 2017 obom pohlaviam dvíha dôchodkový vek každoročne o niekoľko desiatok dní - od budúceho roka to už budú okrúhle mesiace - v závislosti od zvyšovania priemerného veku dožitia. Napríklad ženy narodené v roku 1957 s dvoma deťmi môžu preto na budúci rok odísť na odpočinok vo veku 61 rokov aj deväť mesiacov. S úľavou troch mesiacov vyplývajúcou z reformy naštartovanej v roku 2004 a bez prídavku pol roka z titulu predlžovania veku dožitia.

Novela ústavy okrem penzijného stropu rieši aj ochranu trojpilierového dôchodkového systému a inštitútu minimálnej mzdy.

Čo má garantovať ústavný zákon

1. Strop veku pre odchod do dôchodku

Vek potrebný na vznik nároku na primerané hmotné zabezpečenie v starobe nesmie presiahnuť 64 rokov. Každý, kto vychoval dieťa, má právo na jeho primerané zníženie.

2. Minimálna mzda

Každý zamestnanec má právo, aby jeho odmena za vykonanú prácu nebola nižšia ako minimálna mzda. Podrobnosti o úprave minimálnej mzdy ustanoví zákon.

3. Tri piliere penzijného zabezpečenia

Primerané hmotné zabezpečenie v starobe sa vykonáva prostredníctvom priebežne financovaného dôchodkového systému a systému starobného dôchodkového sporenia. Štát podporuje dobrovoľné sporenie na dôchodok.

Rozpočet na rok 2019 je sociálnejší ako tohtoročný [pravda.sk; 11/10/2018; Pravda ; Zaradenie: Spravodajstvo]

https://spravy.pravda.sk/ekonomika/clanok/487522-rozpocet-na-rok-2019-je-socialnejši-ako-tohtoročný/?utm_source=pravda&utm_medium=rss&utm_campaign=rss

Sociálny balík v štátnom rozpočte na rok 2019 zosilnel. Kým na tento rok štát vyčlenil asi 350 miliónov eur na vyššie platy pre úradníkov a učiteľov, valorizáciu penzií, pokles daní pre živnostníkov či dotované 13. a 14. platy, pre budúci rok bude sociálny balík dvojnásobný. Vláda zároveň prichádza popri raste penzií a platov s ďalšími novinkami, ako sú obedy zadarmo pre žiakov, pokles DPH na ubytovanie z 20 na 10 percent, dotované rekreačné poukážky či pokles daní z príjmu pre rodičov s deťmi do šesť rokov.

Napriek tomu, že priemerný rast platov v krajine má dosiahnuť vyše šesť percent a priemerná mzda má stúpnuť k hranici 1 100 eur v hrubom, mnohým ľuďom sa polepšiť nemusí. Rizikom je prudký nárast cien energií. Navrhovaný rozpočet vychádza z toho, že pri cene ropy 60 dolárov za barel inflácia dosiahne 2,5 percenta. Lenže ceny ropy sa aktuálne už šplhajú k 90-dolárovej hranici. Časť z nárastu príjmov zamestnancov a dôchodcov tak v roku 2019 pohltia vyššie výdavky za drahšie teplo, plyn a elektrinu a tiež za potraviny.

Najsilnejšia koalíčná strana Smer už počíta s tým, že na budúci rok príde pri rokovaníach o

rozpočte na rok 2020 s ďalším sociálnym balíkom. Predseda Smeru Robert Fico povedal, že strana má ďalšie nápady, aby sa rýchly rast ekonomiky prejavil na príjmoch ľudí. Vláda má priestor popri poklese deficitu a verejného dlhu aj na sociálne opatrenia vďaka lepšiemu výberu daní. Štátnej kase pomáha odhaľovanie únikov daní a tiež rast zamestnanosti a odvodov.

"Z mnohých hľadísk je tento rozpočet jedinečný. Fiškálne ciele hovoria o tom, že ideme hospodáriť vyrovnané a prebytkovo," povedal včera po schválení rozpočtu vládou minister financií Peter Kažimír.

Rozpočet vychádza z makroprognózy z dielne Inštitútu finančnej politiky pri rezorte financií. Podľa nej naša ekonomika porastie v budúcom roku o 4,5 percenta. Nezamestnanosť má klesnúť na 6,4 percenta.

Štátny rozpočet 2019 – východiská											
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*	2019*	
Rast HDP (%)	5,0	2,8	1,7	1,5	2,8	3,9	3,3	3,4	4,1	4,5	
Nezamestnanosť	14,4	13,6	13,9	14,2	13,2	11,5	9,6	8,1	6,9	6,4	
Priemerná mzda, E	769	786	806	824	858	883	912	954	1013	1077	
Rast cien (%)	1,0	3,9	3,6	1,4	-0,1	-0,3	-0,5	1,3	2,5	2,5	
Reálny rast platov (%)	2,3	-1,6	-1,0	0,8	4,2	3,3	3,8	3,3	3,6	3,7	

*Za roky 2018 a 2019 ide o očakávania

Práve budúci rok sa naplno rozbehne výroba v nitrianskej automobilke Jaguar Land Rover. Dá sa tak počítať s vyššími príjmami cez dane. Tie prekročia naplánovaný rozpočet už v tomto roku o vyše 955 miliónov eur.

Vývoj deficitu a dlhu v % HDP					
	2016	2017	2018	2019	
schodok rozpočtu	-2,22	-0,78	-0,60	-0,1	
verejný dlh	51,8	50,9	48,7	47,3	

*Za roky 2018 a 2019 ide o očakávania

Plánovaný deficit by v roku 2019 mal byť 0,1 percenta hrubého domáceho produktu (HDP). Rok na to by Slovensko už malo hospodáriť s vyrovnaným štátnym rozpočtom a v roku 2021 počíta Kažimírov rezort s prebytkom 0,2 percenta HDP.

Štát praje zamestnaným rodičom

Prilepšiť by si na budúci rok mali rodiny s malými deťmi. A to nielen cez obedy pre žiakov zadarmo, ale aj cez zdvojnásobenie daňového bonusu na deti do šesť rokov. O oboch opatreniach má parlament rokovať na najbližšej schôdzi. Rodina s dvoma školopovinnými deťmi by tak na poplatkoch za stravu mohla ušetriť aj okolo 500 eur ročne. Ak by jedno z nich malo menej ako šesť rokov, prilepšia si aj cez zvýšený daňový bonus.

Od januára 2019 bude výška daňového bonusu na dieťa 22,17 eura mesačne. Za dieťa pod šesť rokov si však rodičia budú môcť z daní odpísať až 44,34 eura mesačne. Ročne ide o sumu 532,08 eura. Nárok na daňový bonus majú tí, čo zarobia ročne aspoň šesťnásobok minimálnej mzdy – v tomto roku je to 2 880 eur.

Od januára si majú polepšiť o niečo aj dôchodcovia. Zvýšenie dôchodkov vyjde štátnu kasu na vyše 150 miliónov eur. Priemerný starobný dôchodok by mal stúpnuť o 11,50 eura na niečo vyše 454 eur.

Polepšia si aj zamestnanci štátu a verejnej správy. Tým potiahnu plat nové tarifné tabuľky. Napríklad kuchárka s desaťročnou praxou po novom zarobí 576,50 eura. Teraz dostáva 341,50 eura, ktoré sa jej príplatkami zvyšujú na úroveň minimálnej mzdy (480 eur).

Režazce zasiahne odvod

Budúci rok v máji príde tiež k ďalšiemu zvýšeniu príplatkov za prácu v noci, cez víkendy a sviatky. Po novom zamestnanec dostane za prácu v nedeľu 100 percent minimálnej hodinovej mzdy. V súčasnosti je to polovica. Od budúceho roka pritom ide hore aj minimálna mzda, a to zo 480 na 520 eur mesačne. Hodinová minimálna mzda sa tak dostane na 3,25 eura. Za prácu v nedeľu si tak môže zamestnanec prílepšiť o 26 eur. Práca v noci od mája porastie z aktuálnych 30 percent na 40 percent hodinovej minimálnej mzdy.

Tešiť sa z nového rozpočtu môžu aj farmári. Tí si polepšia nielen cez vynovenú zelenú naftu, ale aj cez oprášenu myšlienku na podporu domácich potravín cez marketingový fond. Ministerstvo pôdohospodárstva dostane na realizáciu podpory pre domáce potraviny takmer 120 miliónov eur zo štátnej kasy. Zaplatiť ich majú režazce cez pripravovaný osobitný odvod vo výške 2,5 percenta z čistého obratu – teda z predaja potravín po odpočítaní zliav. O odvode má rokovať parlament už budúci týždeň, vybrať by sa na ňom malo okolo 150 miliónov eur ročne.

Rana pre stavebné sporenie

Naopak, ľudí nepoteší zavedenie novej 8-percentnej dane na neživotné poistenie. Hrozí, že za poistenie domu, hypotéky či úrazu si od januára priplatia. Platiť ju majú z vybraného poistného samotné poisťovne.

Klesnúť má po novom aj štátna prémie na stavebné sporenie. V rozpočte sa na budúci rok ráta s 23 miliónmi eur na jej vyplatenie, no rok na to má byť už len 6,3 milióna eur, v roku 2021 len 3,5 milióna eur.

Jej vyplácanie od nového roka výrazne okreše schválený zákon o stavebnom sporení. Nárok na ňu budú mať len tí, čo zarábajú menej ako 1,3 násobok priemernej mzdy v národnom hospodárstve. Teda niečo vyše 1 300 eur v hrubom mesačne. Výnimku dostali len deti a mládež do 18 rokov. Po novom skončia aj priateľskí sporitelia.

Sociálny balíček na rok 2019

Stravné (1,20 eura/deň) pre škôlkarov v poslednom ročníku a žiakov základných škôl od roku

2019 zadarmo – 106 miliónov eur.

Zdvojnásobenie aktuálneho daňového bonusu (21,56 eur/mes.) na deti do 6 rokov – 80 miliónov eur.

Vianočný príspevok pre dôchodcov, ktorý je teraz od 27 do 85 eur, sa má v roku 2019 zdvojnásobiť a horná hranica bude tak 170 eur – 75 miliónov eur.

Podpora na kúpeľnú liečbu sa má zdvojnásobiť, a to pre pacientov v skupine A – 10 miliónov.

Dovolenkové šeky v sume 500 eur a pokles DPH na ubytovanie z 20 na 10 percent – 60 miliónov eur.

.

Ďalšie opatrenia

Starobné dôchodky sa zvýšia od januára buď o 2,6 %, alebo o minimálnu valorizačnú pevnú sumu 8,70 eura mesačne, podľa toho, čo je výhodnejšie. Nárast penzií vyjde štátnu kasu na vyše 150 miliónov eur ročne.

Priemerný starobný dôchodok (k 31. 8.) v sume 442,74 eura by mal vzrásť od 1. januára 2019 o 11,51 eura na 454,25 eura.

Nárast plátov vo verejnej správe od januára 2019 o 10 percent, vrátane zvýšenia miezd štátnych úradníkov v sume 375 miliónov eur, ďalších 10 miliónov pre pedagógov.

Prostriedky na sociálnu inklúziu sa zvýšia o 101 miliónov eur – ide najmä o kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a sociálno-právnu ochranu detí.

Na prídavok na dieťa sa rozpočtuje 321 miliónov eur, čo je nárast len o 5,68 milióna eur.

Do vzdelávania pôjde až o 466 miliónov eur viac, celkovo sú v roku 2019 vyčlenené 4 miliardy eur.

Od mája 2019 sa opäť zvýšia príplatky za prácu v noci, cez víkendy a sviatky

.

Zmeny legislatívy s negatívnym dosahom

Od januára 2019 sa zavádza nová 8-percentná daň z neživotného poistenia. Ide o nepriamu daň, ktorú majú vyberať a platiť štvrťročne poisťovne z vybratého poistného. Do rozpočtu má každoročne priniesť viac ako 70 miliónov eur.

Na podporu rozvoja bývania je vyčlenených o 9,65 milióna eur menej ako v tomto roku. Sú za tým zmeny v stavebnom sporení – hlavne okresanie štátnej prémie.

Verejný dlh klesne

Dlh verejnej správy by mal vďaka pozitívnej ekonomickej situácii klesať. "Z ekonomického pohľadu preto považujem za dobrú snahu využiť priaznivé časy, keď sa ekonomike darí a daňové príjmy rastú, na znižovanie verejného zadĺženia," povedala analytička Slovenskej sporiteľne Katarína Muchová.

Kým však schválený rozpočet ráta s poklesom dlhu na 48,7 percenta HDP v budúcom roku, Muchová odhaduje o niečo nižší pokles na úrovni 48,9 percenta. Rozdiel je spôsobený konzervatívnejším odhadom vývoja makroekonomickej situácie, vysvetľuje analytička.

Podľa Rady pre rozpočtovú zodpovednosť (RRZ) je dlhodobá udržateľnosť verejných financií neistá. Rada ešte na jar upozorňovala, že strednodobý cieľ by mal byť ambicióznejší. Do roku 2021 by takto mohol byť podľa RRZ dosiahnutý štrukturálny prebytok vo výške 0,3 až 0,4 percenta HDP. "Z tohto pohľadu je teda otázne, či aktuálne ciele návrhu rozpočtu sú pri zohľadnení dodatočných daňových príjmov dostatočne ambiciózne," povedal pre agentúru SITA šéf RRZ Ivan Šramko.

RRZ zverejní hodnotenie návrhu rozpočtu verejnej správy v polovici novembra. Už teraz však pozitívne hodnotí, že od roku 2019 by sa mal dlh držať mimo sankčných pásiem dlhovej brzdy.

Naopak, RRZ sa nepozdáva vysoká úroveň rozpočtovaných rezerv. "Znižuje to kontrolu Národnej rady nad výdavkami rozpočtu," povedal Šramko. Rozpočet počíta so 400-miliónovou rezervou na riešenie dosahov novej legislatívy. Pričom naplánovaná je aj rezerva 150 miliónov eur na infraštruktúru. Počíta sa aj s peniazmi na prípadnú krízu vo výške 180 miliónov eur v budúcom roku, ktorá má v ďalších rokoch stúpnuť na 500 miliónov eur. Rizikom je, že protekcionistická politika amerického prezidenta Donalda Trumpa pribrzdí rast svetovej ekonomiky.

Schválený rozpočet sa nepozdáva ani opozícií. Tá už avizovala, že ho v parlamente nepodporí. Vláda má podľa opozičných poslancov milióny navyše, no využíva ich neefektívne.

Kažimír na tlačovej konferencii k aktuálnemu rozpočtu nevyvrátil ani nepotvrdil svoj odchod na post guvernéra Národnej banky Slovenska (NBS). "Je to môj ostatný rozpočet na roky 2019 až 2021," odpovedal na otázku, či ide o jeho posledný rozpočet.
